

Panევropa.

Od 3. do 8. oktobra ove godine održane su u Beču sjednice kongresa evropskih naroda za panევropsku misao. Na kongresu našli su se zastupani skoro svi narodi Evrope. Od Jugoslavena prisustvovali su kongresu dr Anton Korošec, te narodni poslanici u rimskom parlamentu dr Besednjak i dr Wilfan. Kongresu je predsjedao Nikola Robert Coudenhove-Kalergi, a kao jedan od glavnih govornika i sazivača kongresa nastupio je sadašnji državni kancelar Njemačke Austrije dr Ignac Seipel.

Činjenica, da su svoju saradnju na kongresu pokazali ljudi raznih naroda, raznih stranaka, pa čak i vrlo oprečnih kulturno-vjerskih nazora (Coudenhove-Kalergi je slobodni zidar, a dr Seipel je vođa kršćansko-socijalne stranke u Austriji), dokazom je, da ideja približenja, uzajamnosti, gospodarske i kulturne, a u dalekoj ili nedalekoj budućnosti i političke radne organizacije evropskih naroda (a to je glavnom idejom panევropizma) stupa jako naprijed.

Evropa i evropske države izašle su iz rata jako oslabljene. Pobjeda Francuske u ratu je više nego fiktivna. Engleska je nešto bolje prošla, ali već kao Velika Britanija, kao carstvo s velikim brojem kolonija, koje to više njesu, već predstavljaju samostalne, nekako federalizirane države, koje i u Ligi Naroda imaju svoje posebno predstavništvo. — Engleska je doživjela poraz za porazom. Komedije u Iraku i Mossulu radi petroleja, osamostaljenje Egipta i — da navedemo još jedan dokaz iz sadašnjega momenta — najnovija konferencija britanskoga carstva, britanskih Commonwealtha, u Londonu, očito pokazuju, da je Engleska izgubila svoju veliku političku svjetsku vodeću ulogu. Rezultatima rata se stvarno okoristila jedino sjevernoamerička Unija, pred kojom su u pitanju uređenja otplate ratnih dugova morale klečati i Francuska, i Engleska, i Italija, i naša Kraljevina. Uništena je i velika ruska država i na dalekom istoku Japan nema konkurenta.

Uništeno gospodarsko stanje Evrope, žalosni gubitak vodeće uloge, koju je „Stari Kraj“ imao, pa međunarodne svade i rđavi međudržavni odnošaji prisilili su evropske političke krugove, da misle.

Mislili su, i kao jedan od prvih rezultata (a da ne spomenemo ulazak Njemačke u Ligu Naroda, bratimljenje Njemačke s Francuskom u Thoiry na sastanku Stressemanna i Brianda, koji je ipak, da svada u Evropi bude potpuna i netaknuta, izazvao bratimljenje Engleske s Italijom) eto se u zadnje vrijeme širi pokret panევropizma.

To je dakako samo pokret. Ideja, koja može vrlo lako da ostane idejom. Konkretno bi bila ostvarena, kad bi Evropa nastupila kolektivno u gospodarskim pitanjima, dakle kao gospodarska jedinica. Možemo si dakako misliti, da onda treba da dođe do tarifalne i carinske reforme. Države Evrope morale bi biti vezane

carinskom unijom. To je, da otvoreno kažemo, danas, kad države žive od spekulacije trgovačkim ugovorima, kad u pojedinim državama postoje pitanja, koja dovajaju druga i sto drugih pitanja (kao n. pr., u Italiji prenapučenost, problem emigracije, problem skupoće i t. d.), kad bi neke države individualno štetovala ostvarenjem panევropске ekonomske fronte (među njima, po mojem mišljenju, i naša država) — nemoguće.

Moguće je samo jedno: Savez protiv panევropskih država. Obrana evropskih interesa u svijetu. Da bi

to moglo dovesti do rata u ekonomskom, a možda i političko-vojnom pogledu — i to na Atlantiku — nema sumnje.

Konačno, stvaranje Saveza panევropskih država (ili kako bi neki htjeli: Sjedinjenih Država Evrope) razrušilo bi Ligu Naroda, koja je za sve kontinente zajednička.

Da utvrdimo: Misao panევropizma mora se kretati u krugu reforme mišljenja jednoga naroda prema drugome, u stvaranju onih gospodarskih instituta, koji su od koristi i kontrahentima i svijetu — koji će unaprijediti gospodarstvo, dignuti kulturu i raditi oko mira.

Ab-agro.

Nova austrijska vlada.

Bivša austrijska vlada dra Rameka dala je demisiju. Novu vladu je sastavio vođa kršćanskih socijala Msgr dr Ignacij Seipel.

Vlada je ovako sastavljena: Savezni kancelar dr Ignacije Seipel, podkancelar dr Franc Dinghofer, ministar financija dr Viktor Kienböck, ministar trgovine i prometa dr Ivan Schürff, ministar poljodjelstva i ruda Andrija Thaler, ministar socijalne uprave dr Josip Resch, ministar vojni Karl Baugoin, ministar prosvjete Rikard Smitz. Dr Seipel je još preuzeo ministarstvo unutrašnjih i vanjskih poslova, a dr Dinghofer ministarstvo pravde.

U novoj vladi izmjenila su se sa-

mo tri ministra, jer je prije bio podkancelar dr Waber, ministar financija Kollmann i ministar prosvjete dr Rintelen. Inače ostali ministri su ostali isti, koji su bili i u bivšoj vladi. Ova nova vlada dra Seipela nosi karakter izborne vlade. Tako prelat Msgr dr Seipel po četvrti put uzimlje u svoje ruke vodstvo austrijske republike.

Nova vlada ima da uredi i odobri drž. proračun, predloži zakon o socijalnom osiguranju i provede izbore. 21. t. m. vlada dra Seipela već se prikazala parlamentu te je dala kratku izjavu o svom zadatku i radu. Tu izjavu nakon dulje debate većina je s odobravanjem primila do znanja.

Hoće li slovenski pučani u vladu?

Vođa slovenskih pučana dr Korošec dao je o tome ovu izjavu dopisniku „Slovenca“:

„Kada je prošlih dana nastupio za vladu kritičan položaj, koji se svršio, prije nego što se razvio u potpuno normalnu krizu, pružila mi se prilika, da uspostavim neke osobne dodire s vladinim strankama. Tu sam prilikom po svojoj dužnosti uistinu i upotrijebio te sam razgovarao s mnogim osobama obadviju vladinih stranaka. Govorili smo, kako je to u doba parlamentarne krize i potpuno pri-

rodno, o položaju i o svim mogućim kombinacijama za budućnost. Što se tiče sudjelovanja u vladi moram izjaviti, da mi u tijeku krize takvo sudjelovanje nije bilo ponuđeno od nijedne kompetentne strane. Iz toga jasno slijedi za svakoga, da će naša stranka ostati u onom krugu parlamentarnih stranaka kao i dosada. Ako su uslijed mojih razgovora razjašnjeni neki nesporazumci, to se mora upisati samo u zaslugu parlamentarnom zastupstvu slovenskoga naroda.“

Konferencije kat. episkopata u Zagrebu.

Katolički Episkopat Kraljevine SHS držao je u Zagrebu svoje redovite godišnje konferencije, koje su započele 11. listopada, a svršile se 20. listopada.

Konferencijama je predsjedao: Preuzvišeni gosp. Dr Ante Bauer, zagrebački nadbiskup i metropolit. Zapisnik je vodio tajnik biskupskih konferencija Dr Ant. Slamić.

Prisutni.

Prisustvovala su preuzvišena gg.: Dr Nikola Dobrečić, nadbiskup barski; dr Ivan Ev. Šarić, nadbiskup vrhbosanski; o. Rafael Rodić, nadbiskup beogradski i apost. administrator banatski; dr Ante Bonaventura Jeglič, biskup ljubljanski; dr Andrija Karlin, biskup mariborski; fra Alojzije Mišić, biskup mostarski; fra Joso Garić, biskup banjalučki;

dr Josip Marušić, biskup senjsko-modrški; Ant. Akšamović, biskup djakovački i apost. administrator baranjski; dr Dionizije Njaradi, biskup križevački; dr Jerolim Milet, biskup šibenski i apost. administrator zadarski; dr Kvirin Klement Bonafacić, biskup splitski; dr Josip Sebrnčić, biskup krčki; dr Ivan Fr. Gnidovec, biskup skopljski; Miho Pušić, biskup hvarski; Vlaho Barbić, pomoćni biskup kao delegat dubrovačkog biskupa dra Josipa Marčelića; Lajčo Budanović, apost. administrator bački; Ferdo Rožić, apost. vojni vikar; Ant. Milošević, generalni vikar kao delegat kotorskoga biskupa Fr. Uccellini-a.

Predsjednik predlaže, da se iz konferencije pošalju brozajvni pozdravi u znak sinovske odanosti Sv. Ocu Papi Piju XI. te u znak vjer-

nosti Njegovom Veličanstvu kralju Aleksandru I. Prijedlog je primljen i odmah proveden. Već slijedeći dan stigli su iz Rima i iz Beograda odgovori, koji su u sjednici pročitani i od prisutnih sa dužnim poštovanjem saslušani.

K tome je upravljeno pismo na biskupe Meksika, u kome je izražena solidarnost našega Episkopata sa katolicima u Meksiku u borbi za prava i slobodu Crkve.

Predsjednik konferencije je priopćio i na čitanje odredio sve podneske i spomenice, koje su stigle predsjedništvu. Iza toga je obavljen izbor pojedinih odbora, koji su preuzeli proučavanje svih pitanja, koja su se kasnije raspravila u plenarnim sjednicama. Najvažnija su ova:

Projekat zakona za narodne osnovne i srednje škole.

Episkopat je na Ministarstvo Prosvjete upravio predstavku, u kojoj su za zaštitu vjerske nastave u ovom školskom zakonu istaknuta načela, za objašnjenje crkvenog stajališta.

Agrarna reforma.

Pred konferencije je donešen jedinstveni prikaz o golemim štetama, što su ih pretrpile gotovo sve biskupije katoličke Crkve u Kraljevini SHS uslijed bezobzirnog provođenja agrarne reforme. Premda posjedi katoličke Crkve nisu feudalna dobra, nego zadužbine ili od Crkve kupljeni posjedi za prosvjetne i kulturne svrhe, postupa se s njima još uvijek tako, da se crkvene institucije dovajaju u strahovitu gospodarsko-financijsku krizu. Odredbom Ministarstva za agrarnu reformu iz god. 1925. o fakultativnom otkupu veleposjeda nije postignut nikakav rezultat. Episkopat je zatražio prekluzivni rok za otkup crkvenih zemljišta, ali bezuspješno. Biskupi su u posebnoj predstavi Ministarstvu za agrarnu reformu izložili prava Crkve. Savezno s time upravljena je predstavka Ministarstvu finansija, da se biskupije oslobode poreza i prireza, nepravdno propisanih za ona zemljišta, koja iste biskupije nisu za to vrijeme uživali.

Budžet za vjersku upravu katoličke Crkve.

Uza sve predstavke i intervencije katoličkog Episkopata prikračena je katolička Crkva u budžetu za god. 1926.-927. za svotu od 21,907.724 dinara negoli bi joj prema broju pučanstva i prema dokazanim potrebama pripadalo, kako to član 12. Ustava garantuje. Stoga je odlučeno ponovno poslati Ministarstvu vjera predstavku, da se učinjene nepravde isprave temeljito u budžetu za godinu 1927.-28. Savezno s time je odlučeno, da se ponovno od Ministarstva vjera zatraži: što skorije uređenje kongre bar u onim krajevima, gdje ona postoji, dotle pak da se sadanje krunske plaće pretvoru u dinarske uz dodatku na skupoću od 1000 dinara mjesečno, kako imadu državni činovnici.

Protuzakonito vjenčavanje starokatolika.

Obzirom na praksu, koju su počeli uvadati starokatolici, da si pri-

svajaju vlast za vjenčavanje rimokatolika, koji se prema postojećim zakonima ne mogu vjenčati, označila je konferencija svoje gledište, koje je propisano Ministarstvu vjera.

Spaljivanje mrtvaca.

Episkopat opaža, da se u javnosti čini propaganda za uvođenje poganskog običaja, da se tjelesa pokojnika spaljuju u podignutim zgradama za spaljivanje mrtvaca. Stoga je Ministarstvu vjera upravljena predstava, u kojoj se objašnjaju propisi Crkve i spaljivanje mrtvaca označuje, kao običaj poganskog, koji je Crkva vazda osuđivala radi bezbožnih ciljeva, za kojima ide. Predstavka imade se javnosti priopćiti.

Progon grkokatolika u našoj državi.

Episkopatu su stigle tužbe sa više strana naše Kraljevine, da se provode prougonstva katolika istočnoga obreda od nekih fanatičkih svećenika pravoslavne crkve. Ovima pogoduju mjesne državne vlasti. Najteža je žalba grkokatolika, koja prikazuje, kako su sudske vlasti u Bosni izrekle osude u korist grkokatolika, a Ministarstvo pravde i Ministarstvo vjera zabranilo je provedbu te odluke sudske vlasti, isto tako ona žalba, koja optužuje, kako je sreski poglavar u Prnjavoru zgrade grkokatoličke crkve dao grantovno izvestiti i prenijeti na pravoslavnu vjersku općinu unatoč izdane odluke sudske vlasti, koja je isto zgrade priznala vlasništvo grkokatoličke vjerske općine. Zaključeno je, da se imadu svi slučajevi progona osvijetliti u predstavi na Ministarstvi Savjet, a protiv odluka Ministarstva pravde i Ministarstva vjera, da se upravi žalba na Državni Savjet.

Duhovna pastva među našim iseljenicima.

Biskupi, koji su se vratili sa euharistijskoga kongresa iz Čikaga, podnijeli su predsjedništvu konferencije prikaz o vjerskom i moralnom životu Hrvata i Slovenaca u Americi. Savezno s tom raspravom je zaključeno ovo: Treba provesti agitaciju, da abiturijenti pođu u koje američkano sjemenište, da ondje studiraju bogoslovsku nauku. Isto tako da bi bilo dobro poslati dobre djevojke, da se u Americi izobrazu u samostanima kao školske sestre. Katoličke molitvenike i katekizme u našem jeziku treba slati svećenicima u župe

hrvatske i slovenačke narodnosti kao Sjeverne tako i Južne Amerike, a ujedno treba tražiti veza i sa dušobrižnicima u Australiji, gdje god imade naših iseljenika.

Nečedna moda i nemoralni ples.

Savezno sa izvještajem biskupa o moralnom stanju vjernika pojedinih biskupija određene su norme, koje će se u biskupijama provoditi za pobijanje nečedne mode našega ženskoga svijeta i za spriječavanje nemoralnih plesova. U crkvama svake biskupije izvjesit će se tablice načinjene na temelju zaključka biskupskih konferencija iz godine 1925. **Zajednički katekizam i biblijska povijest za osnovne škole u državi.**

Stvoreni su ovi zaključci:

a) Katekizam i biblija imade se izdati kao zajednički udžbenik za sve biskupije naše Kraljevine, kako je odlučeno u biskupskim konferencijama god. 1920.

b) Biblijska povijest Staroga i Novoga Zavjeta je već dotiskana i sada se raspačava.

c) Katekizama imade u nakladi još oko 50.000 komada.

Dok se ova naklada potroši, sastavit će se novi katekizam jedinstven za Hrvate i Slovence prema već izrađenom nacrtu katekizma, što ga je izradilo slovenačko katehetsko društvo.

Osim toga su raspravljena druga savremena pitanja, koja su od velika značenja za vjerski i kulturno-narodni život svih katolika zapadnoga i istočnoga obreda u državi. Biskupi su naročito u zajedničkoj poslanici svratili pažnju katoličke javnosti na hiljadstogodišnjicu rođenja sv. Ćirila, te u istoj poslanici dali smjernice za što svečaniju proslavu jubileja velikoga slavenskoga apostola u godini 1927. Poslanica će se objavititi za kratko vrijeme u Vjlesniku zagrebačke nadbiskupije i pretiskati u službene listove svih biskupija.

Tajnik odbora za izradbu hrvatskoga obrednika priopćuje, da je posao skoro dovršen, te će se ubrzo pozvati interdisciplinarna komisija za konačnu redakciju.

Katolička akcija.

Prema zaključku biskupskih konferencija iz godine 1925. sačinjen je nacrt za katoličku akciju te sastavljen pravilnik, koji će se tiskati i dostaviti biskupima. Savezno s time kao dan katoličke akcije određen je blagdan Krista Kralja umjesto dana Svih Svetih.

VALTAZAR VIJOLIĆ:

ZVJERSKE DUŠE.

(Filozofu Urbanu Tallji prigodom sedamstogodišnje smrti asiškoga Patriarha.)

Nastavak.

U prohladno jesensko jutro došao je Gaudencije u primorsko selo Drage. Odmah je otišao do župskoga stana. I ako sunce bijaše visoko odskočilo, svi prozori i vrata lijepe bijele kanonike bijahu zatvoreni. Župnik je još spavao.

Gaudencije šetao je nekoliko časaka pločnikom, što se nalazio pred glavnim ulazom kuće, a zatim je sjeo uz kameni sto pod visokim borom, koji je jakim mirisom smole ispunjavao svežiji jutarnji zrak. Tu je prosjedio oko po sata. Osjetio je, da mu je hladno. Bose su mu se noge smrzavale, a ramena su mu podrhtavala. Ustao je i opet stao šetati.

Napokon škripnuo je jedan prozor na župskoj kući inapoe otvorio. Nakon nekoliko minuta čuo je,

gdje netko silazi po stabama. Mislio je, sad će otvoriti vrata, no nikoga nije bilo. Počekaao je malo. Približio se k vratima i pokucuo. Ubrzani koraci u nervoznom stupanju nadolazili su iznutra. Zavonio je ključ, jeknula je dvaput ključanica i vrata su se naglo otvorila. Na pragu se pomolila mlada djevojka. Fino zarumenjeno napudrano lice bijaše joj okruženo teškim uvojcima zlatne postrizene kose. No oči joj bijahu pune leda i prezira.

— Što biste željeli? — istisla je ona kroz napo zatvorene zube.

— Imao bih da govorim sa velečasnim gospodinom župnikom.

— Da, ali velečasni još spava.

— Ne će li možda brzo ustati?

— Ne znam, rekla je reskim tonom te iščezla.

Dobri otac Gaudencije ostao je iznenađen ovim surovim dočekom. Kroz njegovo nježno plemenito srce prostrujala je mrzla struja. Udaljio se s vrata i stao opet šetati amo tamo ispod staroga šutljivog bora.

Za vrijeme konferencije posjetio je Episkopat preuzvišeni g. nadbiskup msgr Hermenegildo Pellegrinetti. Apostolski Nuncij prisustvovao je jednoj sjednici i odmah se vratio u svoju rezidenciju.

Kako je rješena vladina kriza?

Kako sigurno nitko nije očekivao! Nakon 10 dana Uzunović, koji je bio podnio ostavku, konačno ju je i povukao, pak je ostalo sve pri starome. Dr Ničić se najviše zauzimao, da se još ne kida sa Radićem, da radićevci opet ostanu u vladi, jer je za Radića siguran, da će glasovati za netunske konvencije. Međutim u svim političkim krugovima prevladava mišljenje, da je ovakvo rješene krize privremeno te da će ova četvrta Uzunovičeva vlada biti kratka vjeka.

Medju radićevcima.

Glavno glasilo Stj. Radića „Dom“ od 20. t. mj. donosi, da predsjednik sreske organizacije šibenskoga kotara g. Josip Drezga te gg. dr Marko Kožul i don Pero Gurić pa ni njihovo društvo nijesu više u nikakvoj vezi s vodstvom HSS ni sa HSS uopće. Ova vijest je u gradu, kotaru i čitavoj Dalmaciji izazvala razumljivu senzaciju. Sa velikim interesom očekuje se sad, kako će ovu vijest primiti pristaše HSS u Dalmaciji.

Povratnik Pašića u Beograd.

19. t. mj. povratio se u Beograd g. Nikola Pašić nakon 4 mjesecnog odsustva. Svima je upalo u oči, da ga na kolodvoru nije iščekao Uzunović ni njegovi ministri, t. z. „centrumaši“.

Iz Narodne Skupštine.

19. t. mj. zaključeno je ljetno zasjedanje Nar. Skupštine, a 20. t. mj. započelo novo zasjedanje. Birano je ponovno staro predsjedništvo. Za predsjednika je izabran radikal Marko Tričković, za prvog potpredsjednika također radikal dr Nikola Subotić, a za drugog potpredsjednika radićevac Josip Pasarić, za sekretare radikali Stjepo Kobasica i i Stojadin Pavlović te radićevci Rude Bačinčić i Josip Zagorac. Radićevci su se borili za mjesto prvoga potpredsjednika, ali nijesu uspjeli.

Minula je i druga polovica sata, kad se opet otvorio prozor na župskoj kući. Kroza nj je povirio velečasni i kad je opazio oca Gaudencija, gdje šeta pod borom, naglo se povukao.

Ipak velečasni morao je da ostavi svoje odaje, te se pokazao na kućnom pragu. Bio je to fin, dostojanstven, postariji gospodin. Obučen u elegantan talar najmodernijega kroja, ispod koga se svjetlucahu pomno osvijetlane cipele, dominirao je suverenom pozom nad svojom okolinom.

Gaudencije mu se približi, nazove dobro jutro, izruči pozdrav oca gvardijana te saopći, da je po nalogu svoga starješine došao u Drage kupiti milostinju od ulja.

On ga pogleda neodređenim pogledom. Zamisli se, a onda će mu: „Poštovani, Drage nijesu baš najpodesnije mjeste za sakupljanje milostinje. K tome ove godine nije bio obilan rod maslina. Možete pokušati.“

Na čelu svih sapuna stoji

Schichtov sapun znak Jelen.

Nikako nećemo da za voļu cilene trivajemo našu sveštinu, a to je vrsnota.

Jeftinije sirovine - jeftiniji sapun.
Najbolje sirovine - najbolji sapun.

Schichtov sapun sa znakom Jelen je

najbolji!

Jesenje zasjedanje Nar. Skupštine otvoreno je 22. t. mj. kraljevim ukazom.

Iz katoličkoga svijeta.

† Stanko Kljajo. Nakon kratke ali teške bolesti u 22. godini života prošlu nedjelju umro je u Zagrebu predsjednik „Domagoja“ i urednik „Luči“ cand. iuris Stanko Kljajo. Rodom je bio iz Mostara. Sve prijatelje hrvatskog katoličkog pokreta uvelike će ožalostiti ova njegova prerana smrt, jer je vrlo pokojnik bio pun poleta i ideala u radu za kat. pokret te sigurno jedan od najtalentiranijih, najposobnijih i najradikalnijih domagojaca. U utorak mu je priraden vrlo lijep sprovod. Na grobu se od njegova oproštio 8 govornika. Svi su isticali velike vrline, energiju, sposobnost i radnost pokojnikovu te veliki gubitak za katolički pokret, domovinu i narod. Neka je vječni pokoj ovom mladom borcu za katoličku Hrvatsku!

ORLOVSKI VJESNIK.

Orlovski tečaj u Šibeniku. U nedjelju 31. listopada te ponedjeljak 1. studenoga i utorak 2. studenoga orži se u Šibeniku okružni organizatorno-tehnički orlovski tečaj. Društva u Šibeniku, Murteru, Stankovcima, Vodicama, Drnišu i Lišanima dužna su poslati barem po dva izaslanika na ovaj tečaj. Ovom prigodom umoljavaju se gg. župnici i prijatelji orlovskoga pokreta u onim mjestima, gdje još nema orlovskoga društva, da pošalju na tečaj koga omladinca, koji će se tu oduševiti za orlovstvo i steći potrebno znanje, da osnuje i vodi u svome mjestu orlovsko društvo. Prijave za tečaj neka se odmah pošalju na tajnika Krešimirskog Orlovskog Okružja: Don Antu Radića — Šibenik.

Ova izjava neugodno se dojmila Gaudencija. Osjetio je, gdje ga nešto steže u prsima, u grlu. Sakupio je sve sile te sjetinim isprekidanim glasom zamolio: „Velečasni, ja sam ovdje potpuno stranac. Drage su mi nepoznate. Molim vas najljepše, da biste me uputili na koju osobu, koja bi mi bila pri ruci.“

— Nezgodan je čas. Prekasno je. Ljudi odoše na radnju.

— No nemate li remete, crkovi-nara, ma bilo koga? Molim vas, velečasni, izvršit ćete milosrdno djelo... Dobri će vam Bog platiti!... — i Gaudencijev glas zadržta kao tužna struna mistične violine.

Župnik se opet prividno zamisli: „Ne, doista sad ne bih imao nikoga. Ipak preporučit ću vas jednome od svojih ministranata. To je jedino, što mogu da vam učinim. Počekajte ovdje. Ja idem do crkve. Tamo me oni sigurno očekuju.“

Kad se udaljio, Gaudencije je bolno pogledao za njim, te mu se duboki uzdah izvije iz grudi.

Novi stambeni zakon.

Vladina radikalno-radićevska većina u Nar. Skupštini 19. t. mj. izglasala je novi zakon o stanovima.

Ovdje donasmo sve važnije članove novoga zakona o stanovima sa prihvaćenim amandmanima:

U čl. 1. ističe se princip ograničenja slobodnoga raspolaganja stanovima u starim zgradama do zaključno 1. XI. 1927. Poslije toga roka, znači, kućevlasnici imaju pravo u potrebe svojih prostorija po općim zakonskim propisima, t. j. onima, koji su u pojedinim dijelovima države važili prije rata. Oni imaju pravo, rečeno konkretnim jezikom, da biraju zakupce (stanare) po svojoj volji, a tako isto i slobodno određuju cijene prema zakonu ponude i tražnje.

Čl. 2. proširuje prava malih vlasnika u pogledu slobodnoga raspolaganja svojim stanovima. Dosad su takvi vlasnici imali pravo, da slobodno raspolažu samo jednim stanom. Ako imaju najviše još dva od sada će imati slobodna oba stana, ali samo ako dokažu, da nemaju više ukupnoga mjesečnoga prihoda od 2.000 dinara.

Čl. 3. odnosi se specijalno na Beograd.

Čl. 4. određuje: Ne može biti zakupac u starim zgradama, koje podležu ograničenju, lice, koje ima kuću u istom mjestu stanovanja, bilo na svoje ime, bilo na ime žene ili svoje djece, koja stanuju sa njim zajedno. Svi takvi zakupci i vlasnici takvih stanova u starim zgradama, koji su se zatekli do stupanja na snagu ovoga zakona iste stanove prijaviti nadležnim prvostepenim sudovima za stanove u cilju dodjeljivanja drugim licima, zaštićenim čl. 12., što ako ne budu učinili, kaznit će se i to zakupci sa 5000, a vlasnici sa 10.000 dinara u korist fonda za podizanje malih stanova, a zakupac bit će iseljen. Iseljenje ovakvog zakupca izvršit će se jednovremeno sa iseljenjem zakupca u njegovoj zgradi, a najdalje u roku od 3 mjeseca.

U čl. 5. traži se, da nove zgrade, koje se podižu na mjesto starih (stučaj otkaza u cilju rušenja), moraju imati najmanje 50 posto više prostora za stanovanje od ranije porušene zgrade.

Čl. 6. glasi: „Nikome se ne može

dodijeliti više od 4 sobe, ne računajući kuhinju i druge prostorije. Onima, koji već imaju veći broj dodijeljenih soba, na zahtjev vlasnika sudovi za stanove oduzimaju će sobe preko 4 i dodijeliti ih drugima. Ako se zakupnik u pogledu zakupne cijene ne pogodi sa zakupcem i ako je u pitanju stan sa najviše 3 sobe, zakupna cijena bit će ravna osnovnoj cijeni iz člana 11. (Cijena kirije od 1914. god. postotno pomnoženo sa 6, a ako je stan od 4 sobe, osnovna cijena pomnožit će se sa 8, i to u slučaju, ako su zakupnici:

1. Aktivni državni činovnici, oficiri, podoficiri, službenici, služitelji i njihove udove i porodice, izuzimajući činovnike i oficire, koji su liječnici i inženjeri, kao i zubni liječnici, veterinari i arhitekti, ako imaju slobodnu praksu, isto tako i oni državni činovnici, koji praksu izvršuju, ma da nisu dobili pravo na istu.

2. Penzioneri i penzionerke, udove penzionera i njihove porodice, izuzimajući penzionere liječnike, zubne liječnike i arhitekte, ako izvršuju praksu bez obzira, da li su dobili pravo ili ne, da izvršuju iste.

3. Umni radnici kao: književnici i umjetnici, slikari, pjesnici, glumci, novinari i drugi, ako ukupna mjesečna zarada svih članova dotične porodice, koji stanuju u istom stanu, ne prelazi 3000 dinara mjesečno.

4. Svećenici aktivni i u penziji priznatih vjera, udove i porodice svećenika.

5. Ratni invalidi i njihove porodice, ako su u slabom ekonomskom stanju.

6. Ratne udovice i porodice poginulih, pomrlih i onesposobljenih u ratu, koji su u slabom ekonomskom stanju.

7. Svi fizički radnici (kao i one zanatlije, koji ne rade na svoje ime niti imaju svoje radnje, već rade kod drugih i žive od mjesečne plaće ili dnevnice), radnici svih poslova i poduzeća i udove radnika i njihove porodice, ako ukupna mjesečna zarada svih članova dotičnih porodica, koje stanuju u svom stanu, ne prelazi 3000 dinara.

8. Pomoćnici i namještenici trgovačkih i sitnijih industrijalnih poduzeća (u koliko nisu obuhvaćeni prethodnom točkom ovoga člana), ako ukupna mjesečna zarada svih čla-

Za svaku kućedomačicu najbolji je dar, svježe mirisajuće i snježno bijelo rublje, koje se uvijek postigne sa dobrim sredstvom za pranje rublja t. j. „Persil“.

nova u novcu, a koji stanuju u istom stanu, ne prelazi 3000 dinara.

9. Činovnici, službenici i služitelji samoupravnih vlasti u gradovima, činovnici i namještenici Središnjeg ureda za osiguranje radnika i njegovih okružnih ureda i ekspozitura, ako nemaju uzgred privatnih zarada, u koliko mjesečni ukupni dohodak svih članova dotične porodice, koji stanuju u istom stanu, ne prelazi 3000 dinara.

Ocjena veličine mjesečnih prihoda podleže slobodnoj ocjeni suda.

Nabrojani u točki 1. i 2. ovoga člana, ako osim zakonskih prinaložnosti imaju i drugih stalnih prihoda, čiji iznos premašuje 36.000 dinara godišnje, nemaju prava da se koriste povlasticom ovoga zakona.

Čl. 7.: Premješteni državni činovnici, službenici ili služitelji gube u mjestu dotičnoga stanovanja pravo na stan u roku od 6 mjeseci po razrješavanju od dosadašnjih dužnosti.

Čl. 8.: Dodjeljivanje stanova po odredbama ovoga zakona vršit će se zaključno do 1. svibnja 1927. Odluke o doođeljivanju, koje do toga dana ne postanu izvršne, ne će se više izvršavati. — Izuzimaju se državni činovnici, premješteni po službenoj potrebi i u međuvremenu od 1. svibnja do 1. studenoga 1927.

Čl. 9.: Vlasnici zgrada, ako se ne pogode za zakupninu sa svojim zakupcima, zaštićenim ovim zakonom od 1. novembra 1926., imaju do 1. oktobra 1927. otkazati svim zakupnicima zakup preko nadležne izvršne vlasti. Ako se zakupci, kojima je za-

kupodavac u ovome roku preko nadležne vlasti otkazao, ne isele na 1. novembra 1927., izvršna će ga vlast na zahtjev kupodavčev iseliti.

Čl. 10.: Ako bi koji od stanova u zgradama, koje podležu ograničenju po ovome zakonu, a u vremenu od 1. svibnja do 1. studenoga 1927. ostali prazni, vlasnici će biti dužni to prijaviti odmah prvostepenom sudu za stanove, i, ako ovaj isti stan ne bude dodijeljen kome od činovnika iz čl. 9. u roku od 2 mjeseca po prijavi, vlasnik će moći slobodno sa istim raspolagati.

Sve odredbe zakona o stanovima od 15. svibnja 1925., koje dolaze u sukob s ovim zakonom, stavljaju se izvan snage.

IZ GRADA I OKOLICE.

Zadušnice i komemoracija za pl. Stanka Kljajo. U ponedjeljak 25. t. mj. u varoškoj župskoj crkvi u 7 sati ujutro mjesno katoličko društvo priređuje zadušnice za pokoj duše vrlig i nezaboravnog predsjednika „Domagoja“ i urednika „Lučič“ cand. iuris Stanka Kljajo, koji je umro u Zagrebu 17. t. mj. Istoga dana u 7 sati večer u „Hrvatskoj Čitaonici“ bit će svečana komemoracija. Pozivlju se svi članovi i članice mjesnih katoličkih društava i ustanova, da u što većem broju pristupe koliko ujutro na zadušnice, toliko uvečer na komemoraciju.

Protiv neptunskih konvencija. Općina, trgovačko-obrtničko udruženje, političke organizacije, kao i sve druge mjesne privredne ustanove uputile su brozjave Predsjedništva Nar. Skupštine te Hrv. Seljačkom Klubu i Jugoslavenskom Klubu, te pojedinim nar. poslanicima, koji su bili izabrani u Dalmaciji, da glasuju protiv neptunskih konvencija pod prijetnjom konsekvencije i istupanja iz vladine većine.

Nova uprava Hrv. Kat. Orla. Na skupštini Hrv. Kat. Orla, koja se održala prošlih dana, bila je izabrana ova nova uprava: Predsjednik Vladimir Kulić, potpredsjednik o. Pavao Silov, tajnik Vlado Fajdiga, blagajnik Ante Zaninović, nadležnik Ante Speranda, gospodar Jere Speranda, vođa naraštaja o. Ivan Gližota; za preglednike: Augustin Meznarić, Antun Količenz i Jere Berać; u društveni sud: Dr Ante Dulibić, o. Albert Bukić i Rade Ćulam. Duh. vođom društva ostao je mp. o. Albert Bukić.

Vjenčanje. Naš veleindustrijalac g. Miloš Šupuk prošlih dana vjenčao se u Padovi sa gđicom Tinom Segaglia. Čestitamo!

A onda se jedva vidno maknula njegova blijeda usna. Molio je žarko Asiškoga Patrijarhu, neka ga ne zapusti u časovima kušnje.

— Hvaljen Isus!

— Navijeke, prene se Gaudencije iz molitve. Do njega je stajao dječak.

— Poslao me je gospodin župnik, da vas pratim.

— Hvala, dragi!

— Hvala Bogu, odgovorio je dječak. Možemo ići. Ja sam i lani pratio fra Anđela. I davali su nam ulja. Naš je narod dobar. Ne bojte se. Dat će i vama.

Gaudencije su se dječak svidio. Njegova bezazlena iskrenost osvajala ga je. Predao mu je mali kožčić mješčić, zamotan u debeli sivi papir, te krenuše kroza selo.

— Počet ćemo sa zapadne strane mjesta od Vele Punte, zatim ćemo u Varoš, Get, te napokon u Zavrtiline. Tako smo i lani! Stvarao je mali plan. A onda je pričao uz put Gau-

denciju, da se zove Božidar Jadrijević. Rado bi postao franjevac-svećenik, ali je siromašan, sirota. Ima majku udovicu, dva brata i sestru. U tom slatkom Božidarovom ćeretanju stigoše do Vele Punte.

U Ime Isusovo, klikne Božidar, evo nam kuće staroga Ivana Oštrića!

— Hvaljen Isus, barba Ivane!

— Vazda budi! — čuo se iznutra stari hrapavi glas.

— Došao je redovnik iz manastira svetoga Križa. Kupi ulje. Dajte na put Božij!

— Dodite unutra! Neka vidim našega dobrog redovnika, nakašlja se stari.

Oni prekoračiše prag.

— Vi ste svećenik, primakne se Ivan oca Gaudenciju, sagne se i poljubi mu ruku. Vidio sam vas pred nekoliko dana, kad sam bio u manastiru, da izvršim zavjet. Upravo ste vi čitali svetu Misu za zdravlje moga Šime. Lijepo me je pričeka-

otac gvardijan. A, naši dobri redovnici... No jutros je hladno. Dvije smokvice i čašica rakije ne će biti s gorega. Sjediti časak, sjediti, mladi moj oče.

Ivan donese staklenku drupulje i na tanjiru suhih smokava.

— Napijte se oče! Kako vam je ime?

— Gaudencije.

— Dakle, oče Gaudencije, gucnite! Hladno je.

Gaudencije pojede nekoliko smokava, nazdravi starome te ispije čašicu.

— E vi danas imate posla. Ne ču vas zadržavati. U što kupite ulje?

— U mješčić, reče Božidar te ga izvadi iz papira.

Ivan dohvati se police mjeru od po litre, povede dječaka u konobu, zagradi iz kamenice te je puna izlije u mješčić.

— Eto oče, ja sam prvi zauzlio mješčić, nasmiješi se izlazeći iz konobe. Tako je odavna bilo. Uvijek

sam davao i uvijek sam imao. Bože tako bilo i unaprijed!

— Bog vam naplatio i sv. Franjo! — reče Gaudencije, oprosti se sa starcem te otiđe dalje.

I oče Drage ne bijahu najpodjednije što za sakupljanje milostinje, kako je kazao velečasni, ipak se Gaudencije uvjerio, da naš narod i ovdje imade još naklonosti prema siromašnim sinovima svetoga Franje. Istina pogdjekoja se domaćica izgovorila, da joj gospodar nema kod kuće, te ne može udijeliti milostinje, nekoje kuće bijahu i zatvorene, ali sve to nije mnogo značilo prema stotinu drugih širom otvorenih vrata dobrome redovniku iz samostana svetoga Križa. Naravski ponešto se neugodno dojmio oca Gaudencija hladan doček gospodina župnika i njegove sinove. No valjda su oni bili nešto neraspoloženi, ispričavao ih je Gaudencije u svome plemenitom srcu.

(Nastavit će se.)

Ženski Pokret. 16. t. mj. održao je Ženski Pokret svoje sjelo. Na dnevnom redu bio je izvještaj o kongresu u Brodu. Prisutne je pozdravila delegatica iz Splita gđa prof. dr. Jelka Perić istaknuvši važnost žene u javnom životu. Zatim je druga delegatica iz Splita učiteljica Barani izvijestila potanko o svakoj tački kongresa. Razvila se nato živa debata, u kojoj je uzelo učešća i više mjesnih članica Ženskog Pokreta. Zaključeno je, da se u Šibeniku što jače razvije akcija Ženskoga Pokreta.

Službeni posjet općina. Prošlih dana sreski poglavar g. R. Mandić obavio je službeni posjet svim općinama šibenskoga kotara te tom prigodom pregledao njihovo djelovanje.

Pregledavanje konoba radi kontrole maloga vina. Posebna općinska komisija ovih dana pregledava konobe, da po mogućnosti ustanovi količine maloga vina.

Saopćenje vojnoga rasporeda. U nedjelju 24. t. mj. u 7 sati ujutro na vojnom logoru „Šubićevac“ bit će saopćenje vojnoga rasporeda za sve vojne obvezanike šibenske općine osim onih iz Primoštena i Rogoznice, a koji su rođeni 1891. do uključivo 1905. Svi su vojni obvezanici dužni pristupiti saopćenju i donijeti sobom vojnu ispravu, jer inače potpadaju pod vojni zakon.

Pohvalno. Tvrtka Lušić i drug darovala je „Uboškom Domu“ Din 500 primljenih od parobroda „Marja“ za agenturni posao, pripadajući joj po ugovoru navla. — Uprava na ovom velikodušnom daru najljepše blagodari.

Naši pokojnici. Od 17.-23. t. mj. umrli su: Jere Belamarić pk. Vice (42 g.) i Darinka Graovac (3 g.). — P. u m. l.

Plemeniti dar. Dr. Julije Gazzari darovao je „Uboškom Domu“ Din 200 mjesto čestite prigodom vjenčanja gosp. Miloša Šupuka sa gđicom Tinom Seraglia. — Uprava najharnije zahvaljuje.

Izgubljeno. Izgubljena je jedna krunica, vezana u srebru, sa medaljicom sv. Ante i lijepim križićem. Buduć je mila uspomena, poštenu nalaznik moli se, da bi ju predao Upravi lista.

Most preko Čikole. Tehnički odsjek šibenske općine izradio je projekat za izgradnju mosta preko

Čikole na granici drniške i šibenske općine. Most će biti sagrađen od armiranoga betona. Radnjom bi se imalo početi odmah, pak će prema vremenskim prilikama biti dovršen kroz mjesec do mjesec i po dana. Ovaj će most biti od velike prometne važnosti za spoj šibenske i drniške općine te okolnih sela.

Đački izlet. Prošlih dana boravili su u našem gradu đaci karlovačke gimnazije. U pratnji mjesnih maturnata razgledali su sve znamenitosti grada i Šubićevac.

Nogomet. Prošle nedjelje na igralištu u Mandalini odigrana je nogometna utakmica između pitomaca radio-stanice i „Slavena“, koja je svršila sa rezultatom 4:2 u korist pitomaca radio-stanice.

Iz šegrtske škole. Ove se godine upisalo u mjesnu šegrtsku školu 89 đaka, od kojih je u pripravnom razredu 38, u prvom razredu 37, a u drugome 24. Pouka traje svaki dan od 6-8 sati naveče, a poučava 5 nastavnika.

Povećanje prodajne vrijednosti poštanskih maraka. Odlukom ministarstva pošta u korist postradalih od poplave povećana je prodajna vrijednost svih poštanskih maraka i dopisnica sadašnje emisije. Ovo povećanje izvršeno je preštampavanjem na samim markama i dopisnicama, i to:

na marku od 0.25 Din	+ 25 para
na marku od 0.50 Din	+ 50 para
na marku od 1.— Din	+ 50 para
na marku od 2.— Din	+ 50 para
na marku od 3.— Din	+ 50 para
na marku od 4.— Din	+ 50 para
na marku od 5.— Din	+ 50 para
na marku od 8.— Din	+ 50 para
na marku od 10.— Din	+ 1.— Din
na marku od 15.— Din	+ 1.— Din
na marku od 20.— Din	+ 1.— Din
na marku od 30.— Din	+ 1.— Din

Ove marke sa povećanom prodajnom vrijednošću pustit će se u saobraćaj 1. studenoga t. g. i važit će do 30. studenoga t. g., za koje vrijeme marke, koje su sada u upotrebi, na kojima nije preštampano povećanje vrijednosti, povlače se iz saobraćaja. Taksiranje pošiljaka od 1.-30. studenoga t. g. ima se računati samo po nominalnoj vrijednosti marke, odnosno dopisnice, a po tarifi, koja je sada u važnosti. Preštampano povećanje vrijednosti ne će se uzimati u obzir pri taksiranju.

Smanjenje paketskih taksa. Od 1. studenoga odlukom ministra pošta i telegrafa smanjit će se paketske takse po težini u unutrašnjem saobraćaju prema ovom pregledu: U težini do 1 kg Din 6, preko 1 kg do 5 kg Din 10, preko 5 kg do 10 kg Din 20, preko 10 kg do 15 kg Din 30, preko 15 kg do 20 kg Din 40. — Za izvozne - većeg obima pakete ova taksa iznosi dvostruko.

Čast mi je staviti do znanja cij. općinstvu, da sam kod preseleženja u nove prostorije — *Ulica Kralja Tomislava br. 3* (kod Komande Mesta) — potpuno preuredio te bogato sortirao sa artiklima u pripadajućoj struci svoja trgovina, koju ću nastojati kao i do sada tako i unaprijed da održim na onoj visini, na koju sam je kulantnošću, umjerenim cijenama i bogatim izborom znao podići, pak se preporučam i daljnjoj blagohotnoj naklonosti i povjerenju svojih cij. mušterija

S odličnim štovanjem
Grgo Radić
Trgovina papira, pišaćeg i risaćeg pribora.

„ITO“ pasta za zube - najbolja.

Zagrebačka burza od 22. t. m. notirala je: Din 799 — za 100 austr.-šilinga, Din 10.9425 za 1 švic. franak, Din 243.22 za 100 tal. lira, Din 274.80 za 1 engl. funtu u čeku, Din 56.55 za 1 dolar u čeku, Din 55.90 za 1 dolar u novcu; Din 167.80 za 100 českih kruna, Din 277.— za 100 franc. franaka, zlatne engleske funte (soverejnji) po Din 277.— komad, 4% agrarne obveznice basanke Din 43.25 za 100 Din nom., ratna šteta Din 312.75 za 1000 Din nom. — Tendencija mirna.

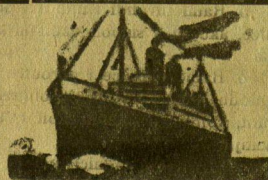
VINARI!

Recepti za spravljanje veštačkoga vina i rakije kao i sve vrste esencija i holandske maje za veštačko vino.

Recepti koštaju 30 din. Novac slati u apred na:

„HEMIKOS“

Zastupništvo Hemiske robe
RAČA (Krag.), SRBIJA.

U Australiju
za Lira šterlinga 28.—
U Južnu Ameriku
za Lira šterlinga 19.—
otprema Agencija
JOSIP JADRONJA — ŠIBENIK
Tražite upute.

Vlasnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Ante Erga. — Tisak Pučke Tiskare u Šibeniku — (Predstavnici: Jerolim i Vjekoslav Matačić).

MALI OGLASNIK.

Kuća na prodaju, u sredini grada, sa pogledom na more. Obratiti se kod Odvjetnika Dr. Božidara Štambuka.

Prodaje se jedan motor na benzin i petrolej, 8-10 K. S., jedan cilindar vertikalni, podesan za malu industriju itd. Za pitanje obavijesti obratiti se kod: Mehaničke radionice Kordić i Dvoraček — Šibenik.

Gospodarska Štedionica u Splitu

Rimska ulica 3.
(kod Peristila).

Telefon Br. 363.

Podružnica u **Makarskoj**

Najveći Dalmatinski
zavod na zadružnom
temelju.

Prima uloške na
knjižice i u tekucem
računu te ih
najpovoljnije
ukamaćuje.

Obavlja sve bankovne
poslove najkulantnije.

Kupuje devize i valute uz
najpovoljniji dnevni tečaj.

Zadružna Gospodarska Banka d. d. u Ljubljani

VLASTITA ZGRADA — — —
UL. KRALJA TOMISLAVA 108

Podružnica Šibenik.

BRZ. NASLOV GOSPOBANKA
TELEFON BR. 16. NOČNI 67.

Podružnice: CELJE, DJAKOVO, MARIBOR, NOVI SAD, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT.

Ispostava: BLED.

Dionička glavnica i pričuva preko Din. 16.000.000.

Ulošci nad Din. 250.000.000 — — — Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

PRIMA ULOŠKE NA KNJIŽICE, TE IH UKAMAĆUJE NAJPOVOLJNIJE.

OPREMA SVE BANKOVNE I BURZOVNE POSLOVE POVOLJNO, TOČNO I BRZO.